

Lo Dissapte de la Cinta

«Els dia de gran trapijà;
veus com va toibim en dança
amantint los patuquits
anant de gran diada...»

*Ja de bon denant, arribà se nota
moriment extraordinari, aquelles
que enduïssien los balcons en fal-
tues i cobrellits; atres col·loquen
los farolots que varen excessos
durant totes les nits de les festes;
les de més alla que embalsquinen
i pisen rimadillos; colles que van
i venen als fers i al mercat, en
boca de los fopoles en què s'obren-
quitaràn als forastes que esperen:*

«aquella envermisa'l pús
dixant-lo com una espasa;
l'atra que frega en terra
los mamperlans de la escala,
i en nansos nateja la coïres
dasta vòrre-hi la cara;
tot-deu frega; totes renten,
ningú veus qu'estreïe l'aigua,
tot hu espoleen, tot hu lliupien,
tot hu passen en bugada,
tot rellitx, tot enuiss,
tot està com una plata;
tot perqué demà és la festa,
tot perqué és la gran diada,
tot perqué s'ha merxet tot,
la nostra Cinta adorada.»

Al pas que avança'l mont, munt-
ments l'animació dels carrés, per-

qué los majordoms i capellés de
la Real Confraria se preparen per a

La Capla

«Allà en vola de les vuit
comença a surti la Capla
de ca'l prim Majordom.
Lo tabal i la dolçaina
acompanyen a una colla;
una música va en l'atra.
Uns van cap a Remolins,
atres cap a Santa Clara,
aquells volten per l'Eixanxe,
i ls atres van per la Plaça;
puisen als pios, demanen,
totthon tira a la salda;
qui molt qui poc, pero tiren...
Cap alla entre onces i dotze
ve a acalarse la «Capla».

*Pels voltans de Casa la Cinta,
lo bullicí és extraordinari:*

«Les cucafes, los nanos,
lo jagant i la Jaganta,
los músics en los «figotes»
repapillens com la plata;
lo «capellans» que diu
l'alegoria sagrada;
los cançons de la Cinta
vestits en la sota Blanca
rietejada de blaus
i al pi «salsajida» apa-
en lo sant nom de Maria»;

lo tabal i la dolçaina;
los coblets que carreguen
los morès per a fi salva;
lo «trompetes» que ara arriba...
tot diu que l'hora s'atança,
l'hora solemne, política,
l'hora que fa esclat l'ànima
en rius de goigs i entusiasme,
del què és jove perquè sala,
i del vell, perquè escolta,
de quan sent jove el xalava,
l'hora del

Bando Real

La primera campanada
de les dotze per fi toca.
Lo soroll poc a poc para,
és que l'«Angelus», la «Cinta»
toca grave, acompassada.
De repant lo bruch via
de la «Prima» sens qu'escarga
los espais, i com senyal
de foc en nit de ventada,
para a tots en moviment.
Los morterets, fan la salva,
les campanes van al vol,
je rebella la dolçaina,
rompen a toca les músiques
i augmenten la sargata
los carrols de gent que baixen
de per dalt de Santa Clara,
Sant Domíngue i del Rastro,
del Garric i l'Barbacana,
espargint tant gran renó,
que sembla una barrancada
que v coneix d'aigua, alegria
per tota Tortosa escampa.
Arranquen a corre ls nanos;
al Jagant li cau la baba
costumplante's; fent l'ullet
sembla dir-li a la Jaganta:
«Miratels que guapos son,
ja's tenim bona collada

—Vaiga poc suc —li diu ella,
fent-li la miya rialla.
—No veus què poden senyal-
i acorta's als ulls missa maná.
Aquíx lo «trompetes»
venit en trupe de gala
que surt de Ca la Cinta.
Al vorel, lo soroll para.
«Pege Naves» alça'l bras,
escara be'l la campana
de la trompeta a la gent;
col·loca ben apretada
la boguilla contra ls llavis,
aspira, ompli la manxa,

ualla les galtes i bufa
llancet al vent forta i clara
una tocata solemne,
que no és lo «tin-tin»
de quan fa ls bandes del pèl,
del xi, o de la terregada.
Al acabà de toca,
llig en ven ben entonada
lo «Bando, de los fatigues
que aquesta Ciudad prepara
en honor de su Patrona».
Regularment sempre acaba
demanant cal vecindario
que engulane las fachadas,
que se pogan colgadores
y se enciendan luminarias...
de orden del Señor Alcalde.

Esta es la fórmula usada.
—¡L'has entès lo bando, Pepa!—
sents que una pregunta a l'atra.
—Majoretz que sí.
—¿Què ha dit?
—«Que si cuelgan luminarias
al orde del sinyó Alcalde
qu'és l'Alcalde los farandales,
que s'enciende el vecindario,
que a la Seu farán regatas
i a la proteccion novillos
i a la novena cucanyas;
qu'és farán cuegos fanales
i fiesta a la valenciana,
qu'és durà un premit en pel·les
a la més garrida barca,
als pobres los darán «honors»
i no sé quanta vianda...»
Lo Bando seixit avant,
la cucadera no para,
entica i arruixat coll,
reganya les dents, badalla...
les nanos ja van cansats...
Es que'l Bando ja s'acaba...
... ..

Les campanes que no callen;
les músiques, la dolçaina,
les cucafes, los nanos,
lo jagant i la Jaganta;
les colles de forastes,
la leica de la quintalla,
lo rialla de les cares;
i aquell «no se què» que llança
tot lo què viu i respira,
dusen de manera clara
que l'«Dissapte de la Cinta»,
és veigra de gran diada;
i és que tota bona festa
comença per la vespurada.»

JOAN MORERA

(De Tula, del Folklore Tortosí)

LA CUCAFERA

«¡Amaja't, Vient, que te la cucafera!»

Es símbol de nostra història,
és tota Tortosa en pes,
jo no conservo memòria
de cone que vulgué més.

Si dixant sa indigueren
pel món empergués carrera
d'un coit a un altre coit,
non entès la cucadera
Tortosa estaria allí.

Mirem-la en veneració
com si fos nostre blasó,
lo més gran, lo més egrègi;
¡si no estimar-la en passió
quasi sembla un sacrilegi!

¡Cor meu que d'amor delira,
torna't, torna't una lira
com la d'Eltoner harmoniosa
i entona't cant que s'inspira
en les glòries de Tortosa!

Lo dia que ella s'espluga
perquè no hi vol cap arruga
és sa pell llucrosa i llim,
tot d'alegría belluga
a la terra tortosina.

No es l'afanen que té gana
i li fan fer tala i tana
davant de les professores;
és... la vella i fei guardiana
de les nostres tradicions.

Encarnació d'ideals
nobles, sublims, immortals,
atres non ve se fa roigle
i és perquè porta als quixals
tota la força d'un poble.

Ella dia i nit vigila
en ben clerta pupila
i sense mimer un pes,
i al que entra i surt ¡com lo fila
a la porta de la Seu!

Los que encés tenim lo cor
en flammeres d'amor,
mirem-nos en els exemplars,
pos guarden divi tresor,
les parets de nostre temple.

Així s'explica perquè
tan frèstiga se la pinia
i és que al llancave al carré
s'obri pas, que detrás ve
la Relíquies de la Cinta.

Felic en acompanyar-la
i disposat a defensar-la
com un gos rabiós, a mossos,
tots nutros per imitar-la
mos dixerem ¡é a trocos.

Dels xiquets terror i encant,
de Vicent Segura espant
i ros xi xi s'assusta
pos és lo que ell diu: —¡De quan
la cucadera és de fusta!

De cércols i xarpelleria,
els gloriosos cucafes,
no una fada de ventelles;
ets com la nostra senyera
que veu rodola los sigles.

I per esta condició
ningú pot negar-la, no,
lo que val i representa:
nostre invencible bras
en les empreses valentes.

Ets la Tortosa afezzada
a la dolcor no igualada
de la llengua maternal;
ets la Tortosa sagrada
pel seu Cinquè Coletal.

Ets Tortosa victoriosa
en lo sili del francès;
ets la ciutat més famosa
pos que diu tan sols Tortosa
dins del món lo que vol més.

Bres de santes llibertats
ets faro de clares llums
que arriben a totes parts
i que mos fan admarats
pel «Libre de les Cosmòs».

Cucafera, cucadera,
ets la Tortosa gresquera
de les festes dels carrers
quan en speu de guerra espera
que toquen los dolçainers.

Quan, sobot tot en anyades
de plena collita d'oli,
les pagueres preades,
iman de nostres mides,
van repartint lo panell.

Quan se senten les campanes
com prebòia i dianes
de nostra festa major,
i al llancar-se al vol uanes
fan volar lo nostre cor.

Bres cor del torronet
qu'és fort com l'«ogre» de fi
i tan sol, per maravella,
se'l ven en plom esclafi
a l'entri a la Real Capella.

Cucafera idolatrada,
il·lustrà bella i dorada
dels xiquets i les xiquetes
¡reb una forta alorçada
tu i les dues cucafereles!

(De «Epigrames de la Llira», t. VI, de Ramon Vergés Padell)

Procesión de Nra. Sra. de la Cinta que se hace en Tortosa el 2.º domingo de Octubre de cada año. 15

Se baila de vnos en la pajarilla y efectos de acortado del Sra. de A. Bosch, calle del Bno de la Plaza Nueva. 15 — Barcelona